

FØRSTE HALVBIND 1918

Behag at læse Omslagets Indvendige Sider!

LEHMANN & STAGE - KØBENHAVN

NOGET OM C. A. THYREGOD OG HANS SLÆGT

AF

EVALD TANG KRISTENSEN

I »Biografisk Lexikon« findes der som bekjendt nogle faa Meddelelser om Forfatteren *C. A. Thyregods* Liv, men de er dog ret knappe, og mere kunde man vel heller ikke godt vente sig i et saadant Værk, der absolut ikke kan gaa i Enkelthederne. Jeg, der baade har kjendt Thyregod helt godt personlig og tit har talt med ham, har dog aldrig faaet noget at vide af hans egen Mund, der kunde give mig Oplysninger om hans Livshistorie; hvad jeg véd derom, har jeg faaet meddelt af andre, dog ikke af Th.s efterladte Børn, hvilke dog vilde være dem, man nærmest vilde henvende sig til og søge Oplysninger hos. Da jeg i Biogr. Lex. læste, at hans Fader hed *Anders Mering*, slog jeg mig allerførst til Taals dermed og mente, at dette maatte være rigtigt, fordi det sagtens stemmede med Th.s egne Meddelelser eller ogsaa var meddelt af hans Børn, der da absolut maatte vide Besked om deres Bedstefaders Navn. Men Opgivelsen forekom mig dog lidt mistænkelig, og jeg gik da til at foretage en nøjere Undersøgelse af selve de ældre Kirkebøger. Det viste sig saa, at min Mistanke var grundet. Faderen hed ikke *Anders Mering* og har aldrig heddet saadan. Han hed *Anders Katborg* og er født i samme Sogn som min Fader,

nemlig i *Ulvborg*. Min Bedstefader boede i *Garsdal* i *Raasted* Sogn, og Anders Katborg er født i Gaarden *Katborg* paa den anden Side af Sogneskjellet. De to Ejendomme *Garsdal* og *Katborg* ligger temmelig nær ved hinanden, men med den store *Nørre-Vosborg* Hede imellem sig.

I *Tyregod* Sogns Kirkebog anføres under Døde:

Anders Nielsen Kortborg, Almisselem og Husmand i *Tyregod*, død 8de Juni 1836, født i *Ulvborg*, 61½ Aar. Faderen *Niels Pedersen*.

Blandt Ægteviede findes i samme Kirkebog:

Ungkarl *Anders Nielsen Katborg* af *Ulvborg* Sogn og Pige *Ane Pedersdatter* af *Lille-Enkelund* i *Tyregod*. Viede d. 9de Maj 1803, og Forloverne var *Peder Mærild* og *Christen Enkelund*. (Maaske og meget sandsynligt er den første Pigens Fader). Det ser næsten ud, som Efternavnet *Mærild* er blevet forvansket til *Mering*. Men hvordan det er blevet overført fra Brudens Fader til Brudgommen kan jo ikke forstaaes. Han vilde da meget snarere have faaet Navnet *Enkelund* efter Stedet, som han en Tidlang kom til at bo i.

Ser vi nu efter i *Ulvborg* Kirkebog, finder vi blandt Døde:

1801 d. 4de Sept. begravet sl. *Niels Pedersen Katborg*, gl. 52 Aar.

Han vil da være født 1749, og vi finder ogsaa blandt Fødte:

1749 d. 6te Juli havde *Peder Smed* en Søn til Daaben, kaldet *Niels*. (Det er den eneste Dreng af Navnet *Niels*, der er født i 1749 og der omkring). Barnet blev baaret til Daaben af *Niels Sønderbæk* i *Idum* hans Hustru, og Fadderne var *Niels Sønderbæk*, *Jens Høvsbjærg* og Hustru, *Anders Vestergaard* og *Anna*, tjenende *Peder Smed*.

Anden Steds i Kirkebogen siges Peder Smed at bo i Høvsbjærg¹⁾, og han havde i alt Fald følgende Børn:

1. *Niels Pedersen.*
2. *Christen Pedersen Høvsbjærg*, der blev gift med *Maren Christensdatter.*
3. *Anne Pedersdatter*, der blev gift med *Peder Jepsen Høvsbjærg.*
4. *Mette Pedersdatter*, der blev gift med *Jens Andersen Lystlund* 1780 d. 29de Sept.
5. *Kirsten Pedersdatter* fra Over-Høvsbjærg.

Jens Andersen Lystlund, der altsaa var gift med en Pige fra Høvsbjærg, var en Søn af Anders Lystlund. Denne havde følgende Børn:

1. *Grethe*, døbt 28de April 1745. Hun blev 11te Okt. 1773 viet til *Niels Høvsbjærg.*
2. *Kirsten*, døbt 10de Sept. 1747.
3. *Kirsten*, døbt 20de Marts 1748 (ret forunderligt er det, at Anders Lystlunds Barn er begravet 13de Marts 1748, 5 Uger gl., men dette Barn er slet ikke anført blandt de fødte. Præsten maa aabenbart have skrevet fejl).
4. *Jens*, døbt 29de Januar 1749.
5. *Kirsten*, døbt 17de Okt. 1750.
6. *Marie Kirstine*, døbt 19de Januar 1755.

Jens, der var født 1749, havde følgende Børn med *Mette Pedersdatter*, til hvem han blev ægteviet d. 29de Sept. 1780.

1. *Anders*, f. 1781.
2. *Peder*, f. 1782.
3. *Sidsel Marie*, f. 1785.
4. *Anders*, f. 1786.

¹⁾ Høvsbjærg er to Gaarde i Ulvborg: Over- og Nedre-H. Mærkeligt nok findes Navnet H. ikke hos Trap i 3die Udg., men vel i 2den. Der skrives det Høgsbjærg, men det udtales Høvsbj. og har da heller ikke noget med »Høg« at gjøre. Ogsaa i Idum er der en Gaard Høvsbjærg.

5. *Søren*, f. 1787.
6. *Maren*, f. 1789.
7. *Karen Margrethe*, f. 1791. Død.
8. *Karen Margrethe*, f. 1793.

Søsteren *Kirsten Andersdatter*, der var født 1750, blev siden gift med *Christen Jensen Kyttrup*.

Men det er da egentlig Søsteren *Anne Margrethe Andersdatter*, vi her har med at gjøre. Hun var jo født 1745 og blev gift med *Niels Pedersen Katborg*, C. A. Thyregods Bedstefader.

Han var født 1749, og de blev ægteviede 1773. De havde følgende Børn:

1. *Anders*, døbt Dom. XVII d. 25de Sept. p. Trin. Baaren af Peder Høvsbergs Datter Mette. Faddere: Anders Lystlund og Søn og Datter, Peder Høvsbergs Hustru og Søn.
2. *Peder*, døbt 26de Januar 1777. Baaren af sin Moster, Kirsten Andersdatter. Faddere: Anders Løslund, Peder Høvsberg og Jens Andersen Løslund, Christen Pedersen Høvsberg og Mette Pedersdatter Høvsberg.
3. *Jens*, døbt 1779 d. 28de Febr. Baaren af sin Fæster Mette Pedersdatter fra Høvsberg. Faddere: Peder Høvsberg og Søn Christen, Jens Andersen Løslund og Kirsten Andersdatter i Løslund, Anne Marie Andersdatter, Løslund.
4. *Sidse Marie*, døbt 1784 Dom. XI pr. Trin. d. 22de August. Baaren af Barnets Moster Marie Andersdatter, Løslund. Faddere: Jens Andersen Løslund, Christen Pedersen Høvsberg, Kirsten Andersdatter, Anne Pedersdatter Høvsberg og Pigen i Katborg.
5. *Maren*, døbt 1787 d. 18de Febr. Baaren af sin Fæster Anne Pedersdatter. Faddere: Jens Løslund,

Christen Høvsberg og Hustru — og begge Mostere fra Løslund¹⁾).

Den ældste Søn, *Anders Nielsen Katborg*, der dog havde saa megen Familie i Ulfborg, maa ligesom min Fader og hans Søkende have følt Lyst og Trang til at se sig om i Verden. Men hvordan han er kommen ud til Tyregod og bleven kjendt med den Pige, han siden giftede sig med, kan jeg aldeles ikke give nogen Oplysning om. At han var Snedker af Profession, passer godt nok, og det er vel Haandværket, han er rejst ud paa ligesom min Farbroder, Peder Christian, og hans Fætter, Bertel Jensen Vang, der begge fulgtes ad sønderpaa. Vestjyderne har altid haft megen Lyst til at se sig noget om i Verden. At Anders Katborg var Soldat i mange Aar og tilsidst blev sengeliggende og blind, er ogsaa rigtigt. Han kunde da intet udrette og døde i stor Fattigdom. Hans Haandskrift, der er opbevaret i Tyregod Kirkebog, viser en øvet Haand, som jo i den Tid hos Bønder var yderst ualmindelig, ja ligefrem enestaaende. Han blev ægteviet til Pigen *Ane Pedersdatter* d. 9de Maj 1803. Deres Børn var følgende:

1. *Jens Peter*, døbt 1805 d. 6te Søndag efter Trin. Han blev konf. 1820. Forældrene boede da i Lille-Enkelund.
2. *Niels*, døbt 7de Sønd. eft. Trin., 12te Juli 1807. Konf. 1821.
3. *Jens Løslund*, døbt 11te Sønd. eft. Trin., 2den Sept. 1810. Konf. 1825.
4. *Hans Bjerring*, f. 30te Marts 1815. Konf. 1829. (Han blev opkaldt efter Degnen Hans Bjerring i Tyregod).

¹⁾ At jeg har meddelt Fadderne til disse Børn har sin Grund i, at jeg vilde vise den ret inderlige Forbindelse, der har været imellem Familierne i disse Gaarde, og man faar da ogsaa et Indblik i Slægtskabet der igjennem.

5. *Marie Margrethe*, f. 15de April 1817. Konf. 1831.
6. *Laurits*, f. 12te Juli 1819. Konf. 1834.
7. *Christen*, f. 12te Nov. 1822. Konf. 1837.

Af disse 7 Børn vil jeg kun beskæftige mig med de 2 Sønner, Hans Bjerring og Christen.

Hans Bjerring Andersen Thyregod (hvilket Navn han ligesom Broderen tog efter sit Fødesogn), var Soldat fra 1848—50, blev som saadan benaadet med Danebrogsmændenes Hæderstegn, fik saa i Sinde at tage Lærereksamen og blev dimitteret som Privatist fra Ranum Seminarium 1854. Derefter var han Lærer i Helstrup ved Randers 1855—57 og var saaledes en af mine Formænd i Embedet (om just ikke den nærmeste, da Anders Nielsen var der fra 1857—60 og J. Klysner fra 1860—63). Fra Helstrup blev han kaldet til Lærer i *Truust* ved Kongensbro i *Tvilum* Sogn d. 3die Juni 1857 og var der til sin Død d. 7de Nov. 1869.

Han var gift med *Maren Pedersdatter* fra *Give*, der var født d. 29de December 1828 og var Datter af Husmand og Smed *Peder Iversen* og Hustru *Ane Kaspersdatter* af *Give*. Deres Børn var:

1. *Hans Peter Kjeld Thyregod*, født 1853, død 6te Decbr. 1860 af Strubehoste, 7 $\frac{1}{2}$ Aar gl. (Hvor han er født, kan jeg ikke oplyse).
2. *Hans Caspersen Thyregod*, f. 19de Marts 1858, død 27de Marts, 8 Dage gl.
3. *Ane Margrethe Thyregod*, f. 27de Sept. 1859, død 6te April 1861, 1 $\frac{1}{2}$ Aar gl.

Foruden denne her nævnte Datter havde Smed og Husmand *Peder Iversen* en Søn, *Iver Christian Pedersen*, der fødtes 1856 d. 30te Marts, og da boede Forældrene paa *Nedre-Donnerup* Mark.

Efter Anders Nielsen Katborgs Død 1836 flyttede Enken *Ane Pedersdatter* 1843 til *Hover* Sogn. Hun

kom der d. 18de August 1843 og betegnes da som Indsidderske hos Peder Iversen, der utvivlsomt er Sønnen Hans Bjerrings Kones Fader. Men der var hun kun henved 5 Aar. Hover Kommune har aabenbart ønsket at blive af med hende, for at hun ikke skulde blive sognepligtig der, og hun er da flyttet tilbage til Tyregod d. 1ste Maj 1848. Hun betegnes ved sin Bortflytning som Indsidderske i Høgsholt og var da 68 Aar. Om det saa er hende, der d. 31te Decbr. 1857 anføres som død i Høgsholt Fattighus, tør jeg ikke bestemt afgjøre. Hun maa, hvis det er Tilfældet, igjen være kommen tilbage til Hover, og anføres der som død af Alderdom og betegnes som Fattiglem, hvilket jo i det hele passer godt nok, men den anførte Alder passer ikke ret. Her kaldes hun ogsaa Ane Pedersdatter Høj. I Tyregod Sogn er hun i alt Fald ikke død.

Christen Andersen Thyregod, der var den yngste af de syv Søskende, var Tjenestedreng til 1838. Efter sin Konfirmation fik han Tjeneste i *Dørken*, og Manden i *Søndergaard*, der kom til at interessere sig for ham, var Medlem af Skolekommissionen. Han fik da udvirket, at vor Christen fik Plads som Vinterlærer der i Byen. Senere kom han i *Væverlære*, men forberedte sig til Lærergjerningen, tog Examen fra *Jelling Seminarium* 1849 i Marts, blev samme Aar Lærer i *Tulstrup* med Biskolen i *Hedegaard* sydlig i *Ikast*. Jens Peter Pedersen, som i en længere Aarrække boede her i *Vejle*, var netop født i denne Gaard og har fortalt mig en Del om Skoleholdet der. C. A. Th. blev i *Tulstrup* kjendt med *Ane Marie Sørensen*, som var en Datter af *Søren Christensen* i *Tværmosen* i *Sunds*. Men de blev dog ikke gift, inden han var bleven kaldet til *Ans*, nemlig 4de Juni 1852. Han havde paa Seminariet sværmet for en anden ung Dame, som jeg

dog ikke her vil nævne, og til hende skrev han et smukt Digt, lige før han drog ud i Krigen som Frivillig 1848. Da det vist ikke før har været trykt, meddeler jeg det her og tilføjer, at Damen selv har givet mig Digtet og fortalt mig om Forholdet imellem dem, der dog aldrig blev til nogen egentlig Forlovelse.

Hvor Kuglerne synger til Heltedands,
og Vaabnene skinner i staaiblaa Glands,
hvor Tordenen taler om Krigens Vrede,
der haaber jeg snart at være til Stede.
Med Gud for Konge og Fædreland
saa gjerne strider den danske Mand,
hans Kald er saa skjønt, men Vennerne hjemme
selv ej han i Kampens Time kan glemme,
og maa han paa blodig Valplads dø,
de danske Brødre og Danmarks Mø,
sin sidste Tanke saa glad han sender,
naar halvbrustne Blik sig mod Himlen vender.
— Men før jeg drager til Kamp og Krig,
modtag den lille Erindring fra mig,
og hvis jeg Dem ej mere gjenfinder,
vil De den da gjemme blandt kjære Minder.

Mere om C. A. Th. vil jeg berette i en senere Artikel.
